

Badanie tożsamości regionalnej mieszkańców województwa zachodniopomorskiego - z uwzględnieniem zmian strukturalnych -

Badanie przeprowadzono w ramach projektu realizowanego przez Województwo Zachodniopomorskie / ROPS UMWZ pn. „Koordynacja polityki społecznej na Pomorzu Zachodnim”, Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego współfinansowanego przez Unię Europejską z programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Numer projektu FERS.04.13-IP.06-0010/23.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

koordynacja
polityki społecznej
na Pomorzu Zachodnim

Cele badania

Porównanie stanu z 2011 i 2026 roku (z założenia identyczne cele w obu badaniach):

- I. Określenie tożsamości indywidualnej i społecznej mieszkańców regionu;
- II. Wskazanie obszarów autoidentyfikacji mieszkańców województwa;
- III. Analiza związków między poczuciem związania mieszkańców z wybranymi obszarami w regionie oraz aktywnością społeczną na ich rzecz;
- IV. Systemy wartości społeczno–kulturowych ogniskujących tożsamość kulturową Zachodniopomorzan.

Dodatkowo w 2026 roku za cel przyjęto:

- V. Określenie wpływu COVID-19, wojny na Ukrainie oraz rozwoju nowych technologii na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców województwa;
- VI. Obraz elementów morskich (marynizacji) w świadomości mieszkańców regionu;
- VII. Pozycja religijności w systemie wartości Zachodniopomorzan.

Porównanie prób badawczych

Badanie 2011

okres badania: lipiec – sierpień 2011

metoda zbierania danych: ankieta CATI

próba badawcza: 1066 mieszkańców województwa zachodniopomorskiego

warstwy losowania: wiek, płeć, wielkość zamieszkiwanej miejscowości (wieś, małe miasto, duże miasto), powiat.

Badanie 2026

okres badania: marzec-kwiecień 2026

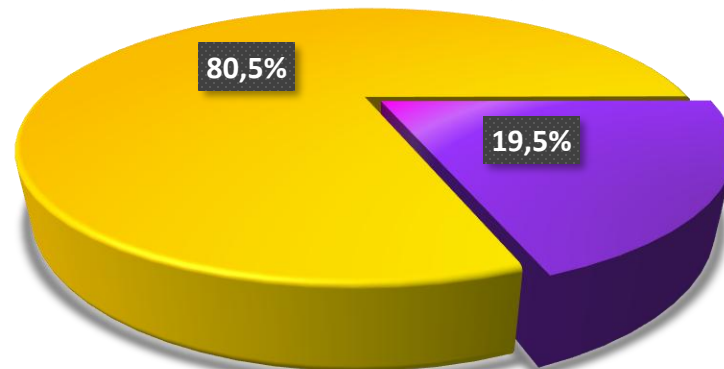
metoda zbierania danych: ankieta CAWI

próba badawcza: 1070 mieszkańców województwa zachodniopomorskiego

warstwy losowania: wiek, płeć, wielkość zamieszkiwanej miejscowości (wieś, małe miasto, duże miasto), powiat.

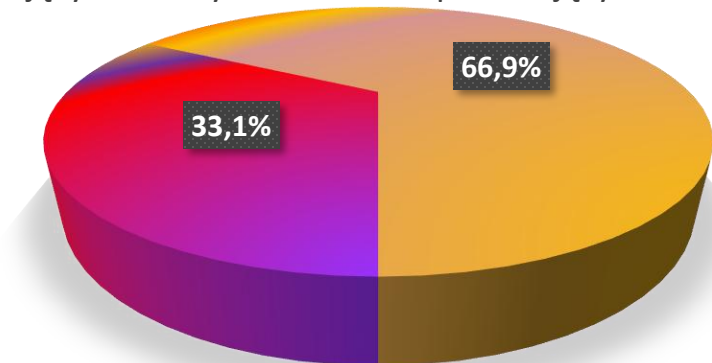
Geneza regionalnej tożsamości Zachodniopomorzan

- Zachodniopomorzanie rodowici
- Zachodniopomorzanie napływowci

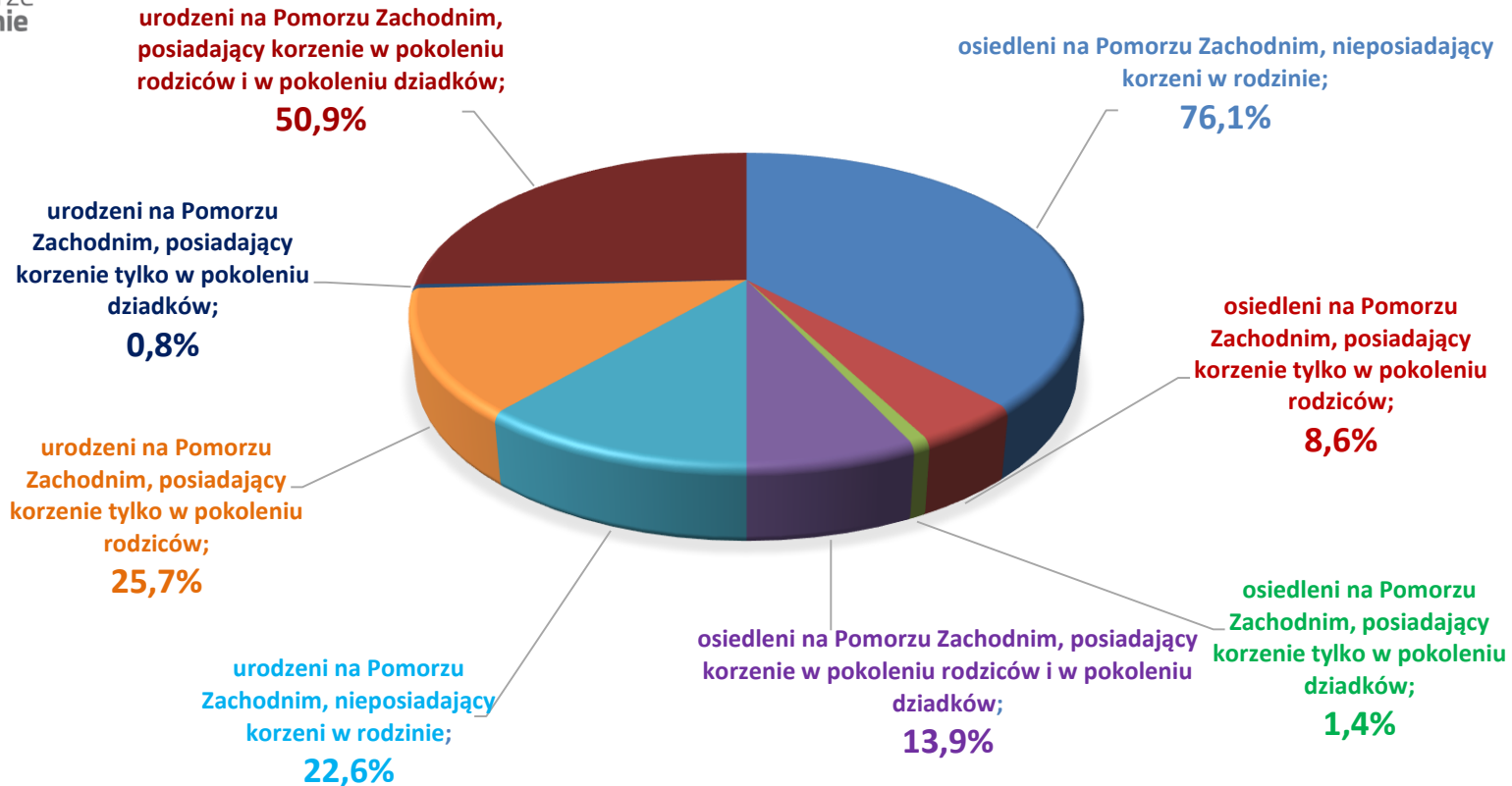

Rodzinne korzenie na Pomorzu Zachodnim

- nieposiadający rodzinnych korzeni
- posiadający rodzinne korzenie

GENEZA ZACHODNIOPOMORSKIEJ TOŻSAMOŚCI W RODZINACH - SZCZEGÓŁOWO

urodzeni na Pomorzu Zachodnim: n = 861 = 100%;

osiedleni na Pomorzu Zachodnim: n = 209 = 100%

Kwestia porównania postaw respondentów w 2011 i 2026 roku była w badaniach kluczowa. Z tego względu przyjęto definicję sformułowaną w 2011 roku:

Przekonanie o tym kim jestem, co myślę, czuję, do czego dążę, na którym budowane są tożsamości:

- osobista:** cechy (fizyczne, psychologiczne), które określają mnie samego
- społeczna** poczucie przynależności do grupy/kategorii społecznej oraz poczucie odrębności wobec innych grup,
- terytorialna:** umysłowa reprezentacja i emocjonalno-afektywna ocena danego wycinka środowiska, które jednostka włącza do koncepcji samej siebie i postrzega jako jej część
- kulturowa:** zinternalizowane elementy materialnego i duchowego dziedzictwa kulturowego danego obszaru – wytwory kultury materialnej i duchowej, symbole przynależne danemu terytorium.

Cel I

Tożsamość indywidualna i społeczna

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

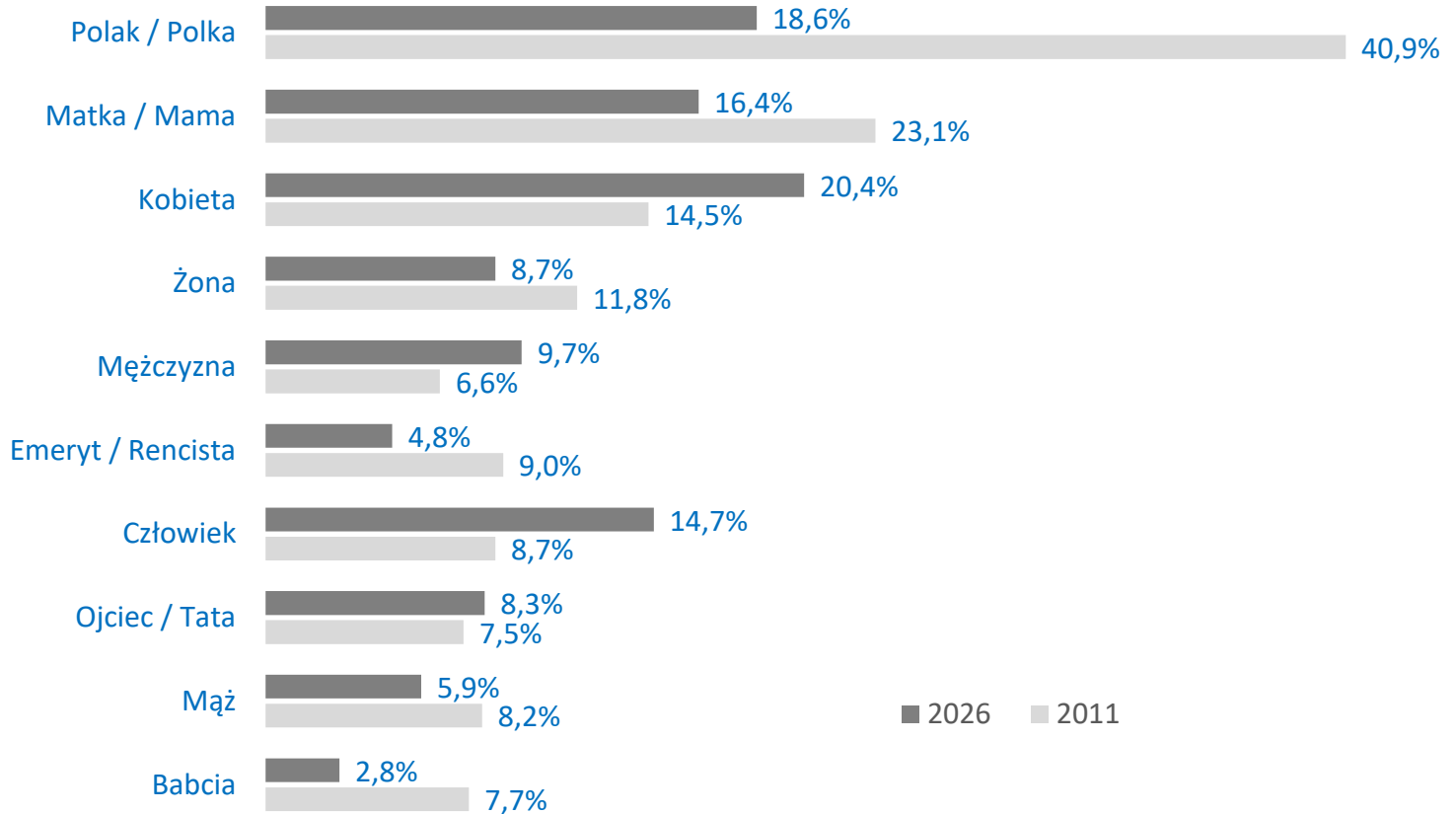
Dofinansowane przez
Unię Europejską

Pomorze
Zachodnie

Rozkłady odpowiedzi na pytanie „kim jestem?”

Tożsamość indywidualna wg płci

Autodefinicje kobiet (2011 vs 2026)

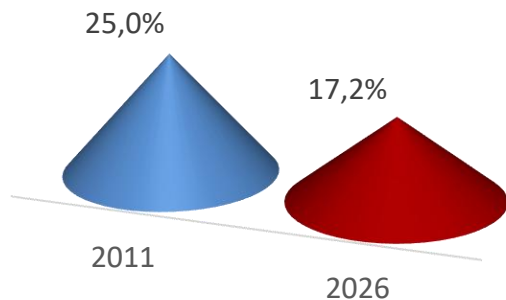
Kategoria	2011	2026
Kobieta	15,1%	39,2%
Matka	14,5%	31,7%
Polka	19,6%	15,5%
Żona	3,9%	16,4%
Człowiek	6,0%	11,3%
Emerytka	4,7%	4,7%

Autodefinicje mężczyzn (2011 vs 2026)

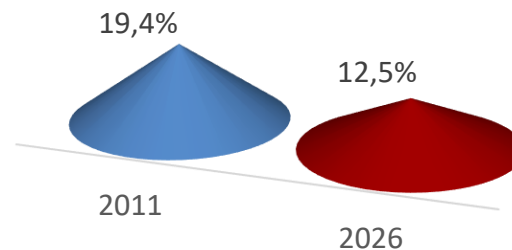
Kategoria	2011	2026
Polak	31,9%	22,1%
Mężczyzna	7,5%	20,1%
Człowiek	8,3%	18,4%
Ojciec	2,4%	17,4%
Mąż	1,6%	12,3%
Emeryt	6,9%	4,9%

Tożsamość społeczna

Udziały osób emocjonalnie
związanych z organizacjami
(instytucje, zrzeszenia, kluby lub
ruchy społ. itp.)

Przynależność do organizacji,
stowarzyszeń lub klubów (np.
hobbystycznego, artystycznego,
religijnego, ekologicznego itp.)

Typy organizacji społecznych posiadających pozytywne konotacje emocjonalne w badaniach w 2011 i 2026 roku

Kategorie organizacji	Liczby wskazań (2011)	Liczby wskazań (2026)	Zmiany procentowe w strukturze
Kluby sportowe i turystyczne	71	76	Stabilna dominacja (ok. 26% wskazań w obu badaniach)
Partie polityczne, związki zawodowe	52	10	Drastyczny spadek
Organizacje kościelne / religijne	27	5	Znaczny spadek
Organizacje emerytów i rencistów	27	11	Spadek
Stow. dla niepełnosprawnych i chorych	23	3	Spadek
Organizacje lokalne i pomocowe (Caritas, WOŚP)	Brak wyraźnej kat.	57	Nowa jakość – silny wzrost
Inne (galerie, siłownie, biblioteki)	16	135	Bardzo silny wzrost (ok. 46% wskazań)

Wyniki z 2026 roku, zestawione z badaniem z 2011 roku, pozwalają na sformułowanie następujących konkluzji:

- 1. Odwrót od tożsamości narodowej.** Najbardziej uderzającą zmianą jest radykalne osłabienie identyfikacji narodowej („Polak/Polka”). Kategoria ta przestała być bezwzględnie dominującą osią tożsamości.
- 2. Płeć występuje jako centralna oś tożsamości.** W obu kategoriach płciowych nastąpił wyraźny zwrot ku autodefinicji poprzez pryzmat płci. Bycie kobietą lub mężczyzną jest dziś znacznie częściej przywoływane w pierwszym wskazaniu autoidentyfikacji.
- 3. Wzrost znaczenia tożsamości ogólnoludzkiej.** Częstsze określanie siebie mianem „człowieka” może sygnalizować potrzebę uniwersalizacji i odrzucenia sztywnych kategoryzacji (narodowych czy zawodowych).
- 4. Prywatyzacja tożsamości.** Tożsamość przesuwana się ze sfery publiczno-narodowej (Polak) i zawodowej (Pracownik, Emeryt) w sferę prywatną (Płeć, Człowiek). Wymiary ról rodzinnych, choć całościowo notując spadki wskazań, dla wielu badanych stanowią jedno z głównych (najsilniejszych) kategorii.

W odniesieniu do aktywności społecznej warto zwrócić uwagę na wzrost roli sportu i „Innych” form spędzania czasu. Ogromną, ponad sześćdziesięcioprocentową pozycję stanowi kategoria „Inne”, w której obok straży pożarnej i kół wędkarskich, pojawiają się fora motocyklowe, kluby „GO” czy „JIU-JITSU”. Potwierdza to daleko idącą fragmentację społeczeństwa i prywatyzację więzi.

Następuje także metropolizacja aktywności społecznej, gdyż odnotowujemy gwałtowne przeniesienie środka ciężkości pod względem geograficznym i przestrzennym. W 2011 r. najwyższe współczynniki przynależności notowano na obszarach słabiej zurbanizowanych (powiat łobeski – 33%), a najmniejsze w powiatach nadmorskich. W 2026 roku sercem zaangażowania stały się aglomeracje – Szczecin (prawie 28%) oraz Koszalin, podczas gdy najslabiej zurbanizowane powiaty znalazły się na dnie zestawienia.

Cel II

Tożsamość terytorialna

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

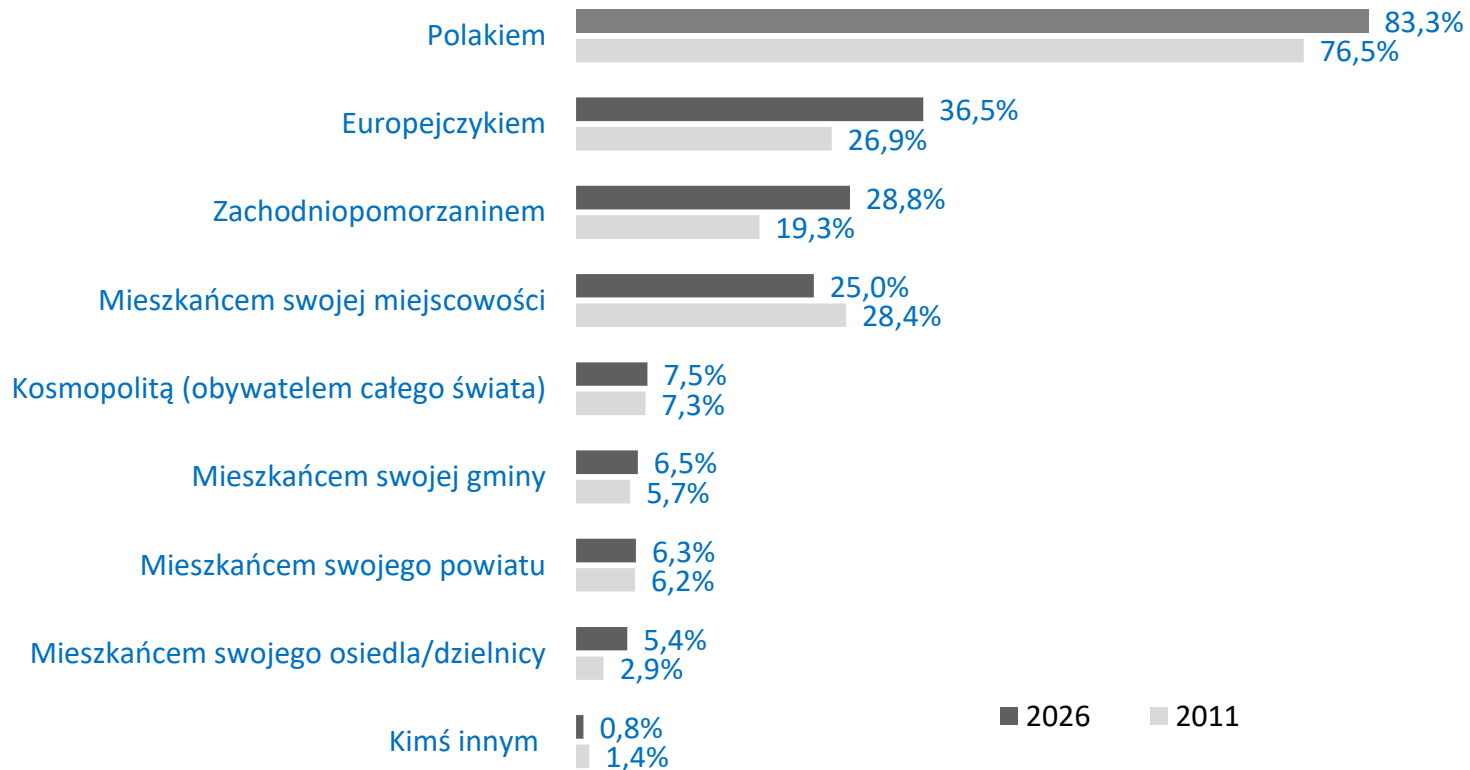
Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

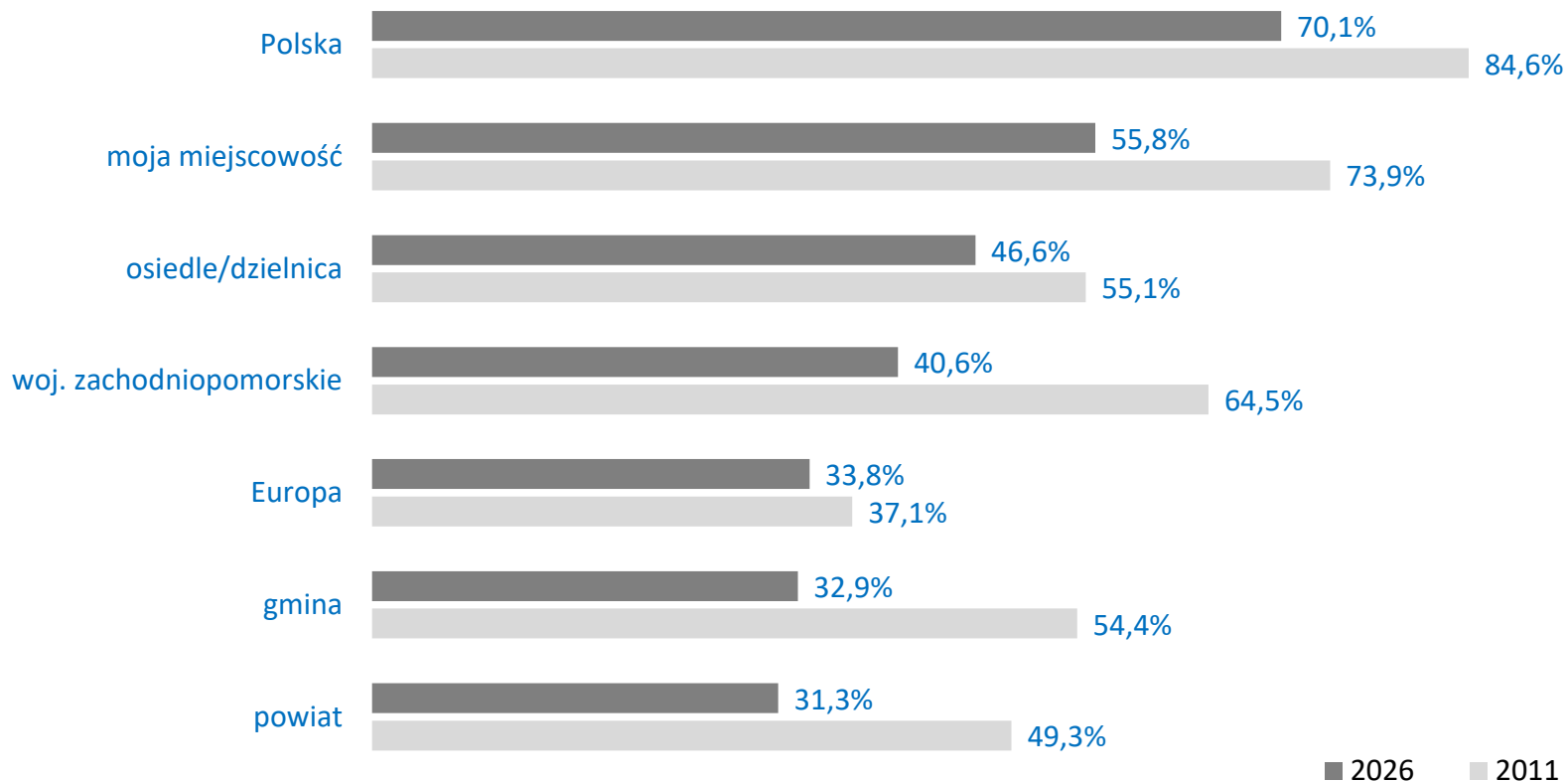

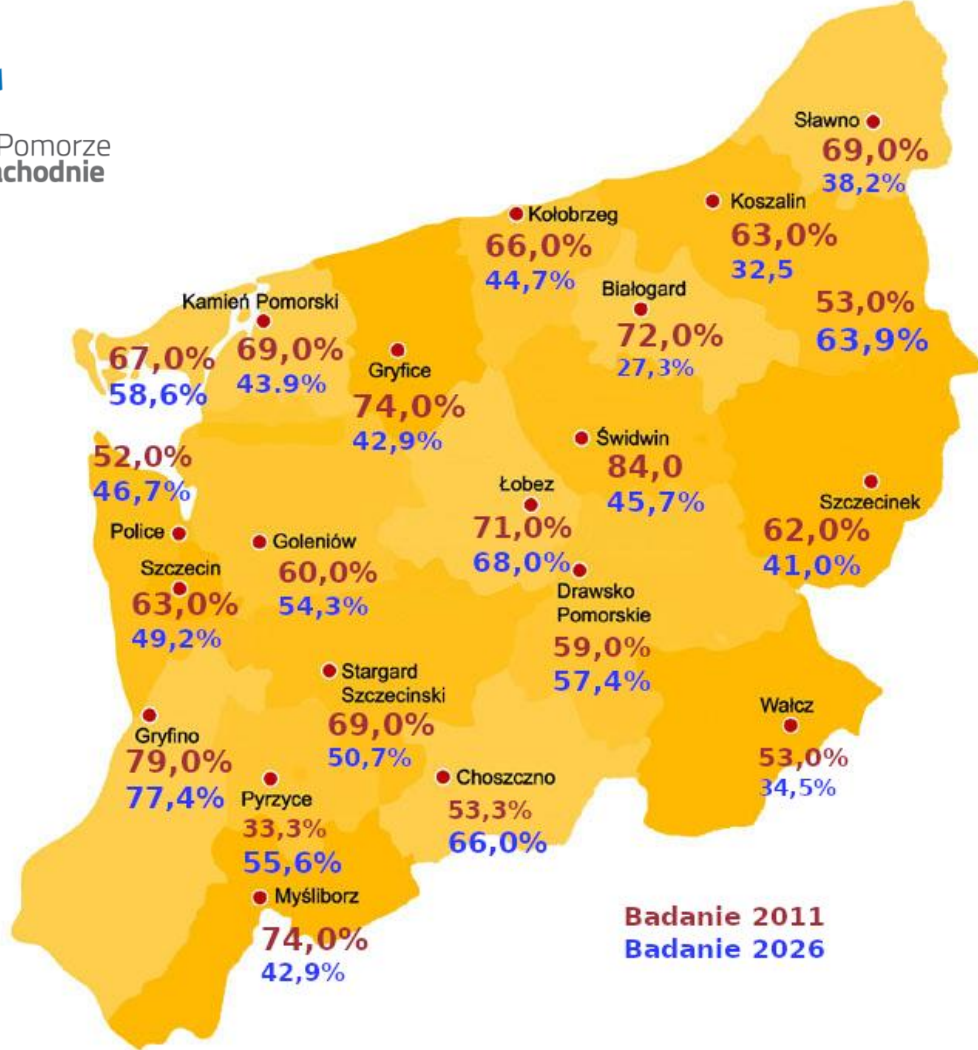
Pomorze
Zachodnie

Deklarowane autoidentyfikacje. Możliwość wskazania max. trzech

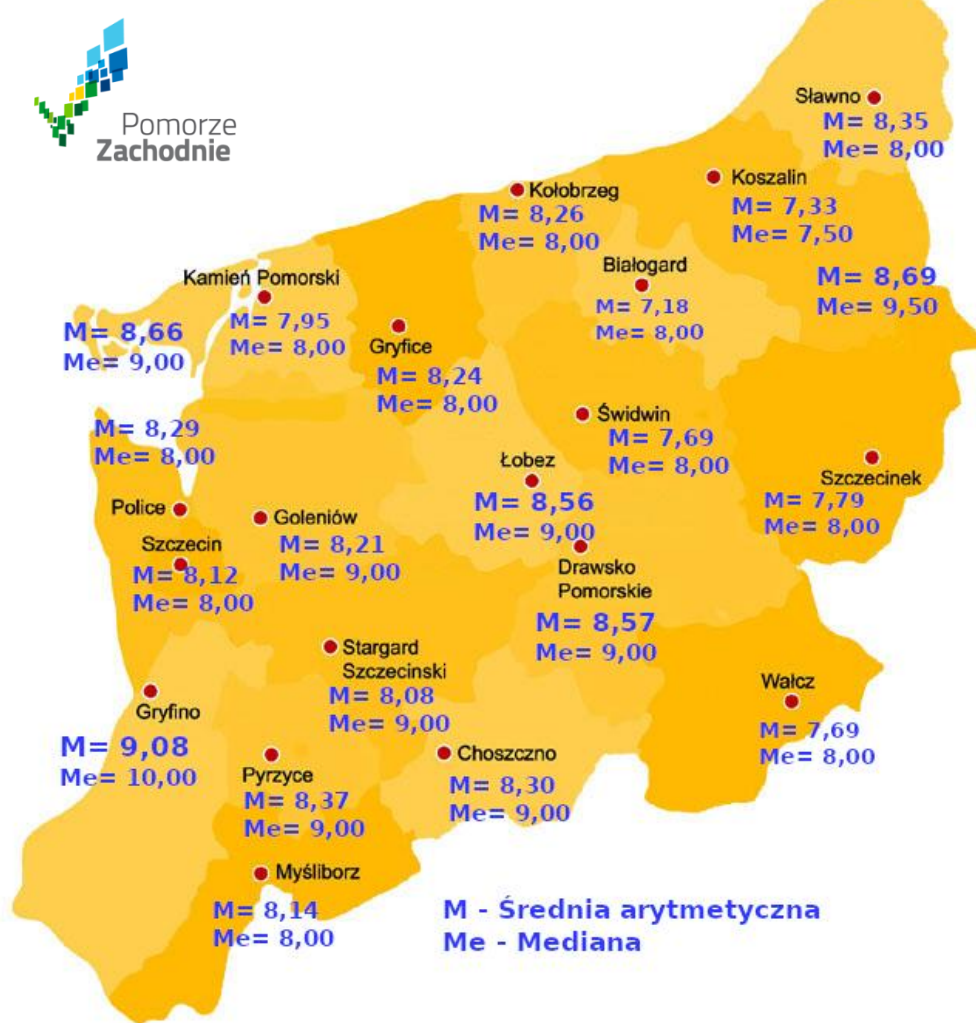
Udziały wysokich ocen autoidentyfikacji Zachodniopomoran Oceny 9 i 10 punktów w dziesięciopunktowej skali

Udziały osób wskazujących na bardzo wysokie związanie z województwem zachodniopomorskim (9-10 pkt.) według powiatów w badaniach w latach: 2011 i 2026

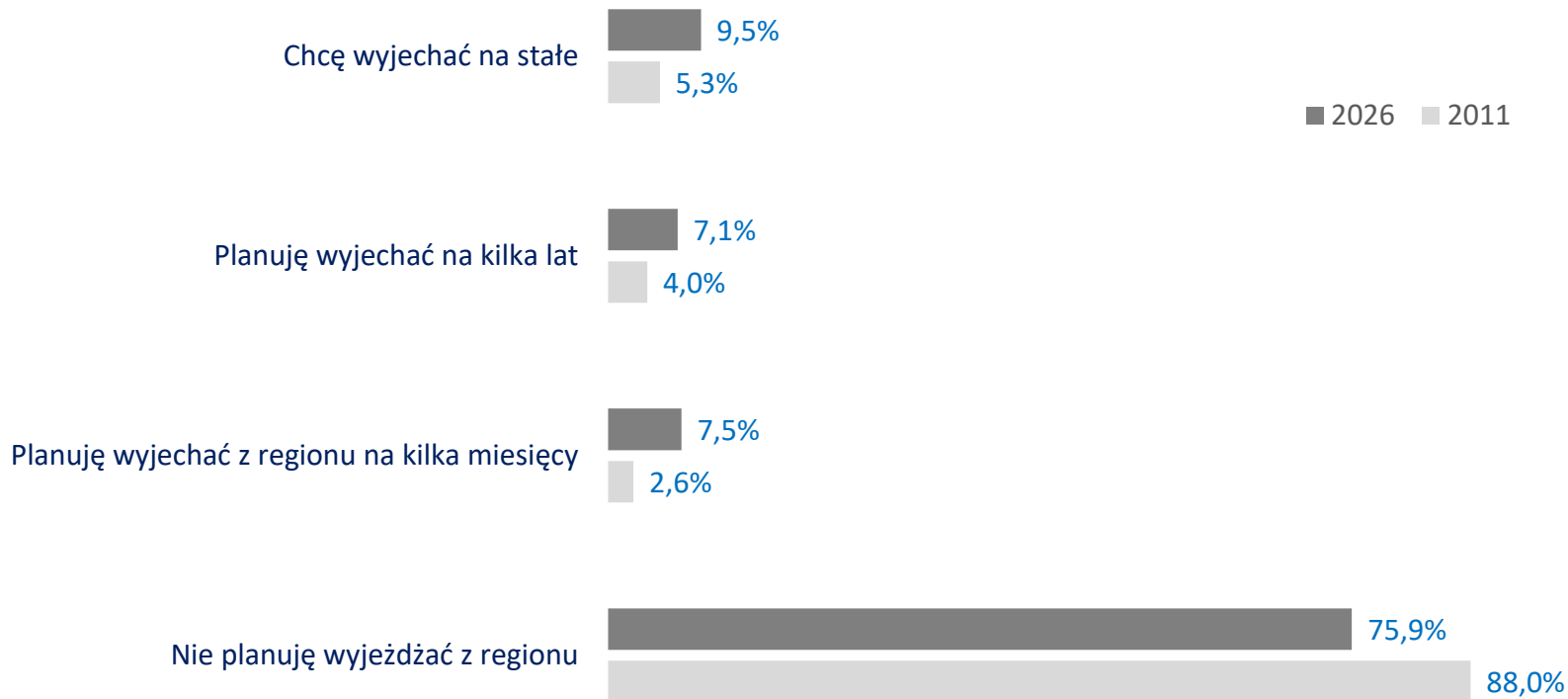
Badanie 2011
Badanie 2026

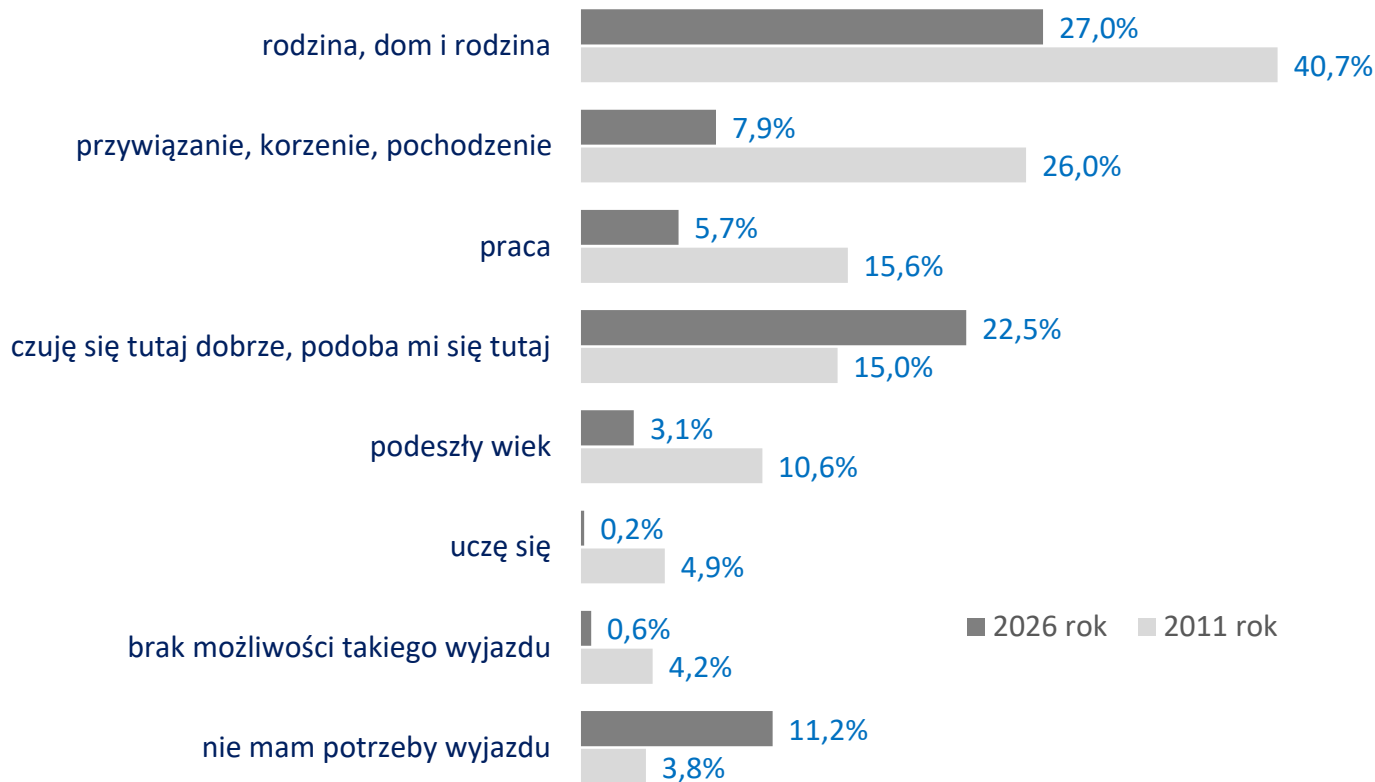
Przeciętne miary - w powiatach - poziomu poczucia
związania z województwem zachodniopomorskim
badanie 2026

M - Średnia arytmetyczna
Me - Mediana

Posiadanie planów wyjazdu z regionu

Motywacje decyzji pozostania w regionie (wypowiedzi swobodne)

Jaki czynnik jest głównym powodem pozostania w regionie?

Rok 2011		Rok 2026	
<p>Stanowi najwyższy podawany powód pozostania na poziomie 40,7%.</p> <p>Główna kotwica społeczna dla mieszkańców.</p>		Rodzina i dom	<p>Pozostaje istotnym czynnikiem, ale spada do 27,0%.</p> <p>Zmniejszona zależność od więzi domowych.</p>
<p>Podawane przez 26,0% respondentów jako ich główna motywacja.</p> <p>Głęboko zakorzeniony w lokalnym dziedzictwie.</p>		Przywiązanie emocjonalne	<p>Znacząco spada do 7,9% populacji.</p> <p>Zmniejszone znaczenie pochodzenia przodków.</p>
<p>Przyciąga 15,0% mieszkańców, którzy czują się tu komfortowo.</p> <p>Umiarkowany poziom zadowolenia regionalnego.</p>		Osobiste zadowolenie	<p>Staje się wiodącym powodem przy 22,5%.</p> <p>Rosnąca preferencja dla lokalnego stylu życia.</p>
<p>Stanowi 15,6% decyzji o pozostaniu.</p> <p>Zatrudnienie jako główny stabilizator.</p>		Motywacja zawodowa	<p>Spada do 5,7% wszystkich odpowiedzi.</p> <p>Zmniejszona rola pracy w miejscu zamieszkania.</p>

Tożsamość terytorialna – podsumowanie

Zmiany, jakie zaszły w województwie zachodniopomorskim na przestrzeni badanych 15 lat, obrazują społeczeństwo, które przechodzi ewolucję **od tradycyjnych, twardych kotwic** (dom, przodkowie, przymus, poszukiwanie chleba) **do postaw opartych na pragmatycznej ocenie wygody i indywidualnym zadowoleniu**.

Region nie jest już tak bardzo „ojcowizną”, ale stał się „**dobrym miejscem do życia**”, z którego się nie wyjeżdża, bo nie ma takiej konieczności.

Cel III

Podjęmowane aktywności społeczne na różnych poziomach życia społecznego

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Pomorze
Zachodnie

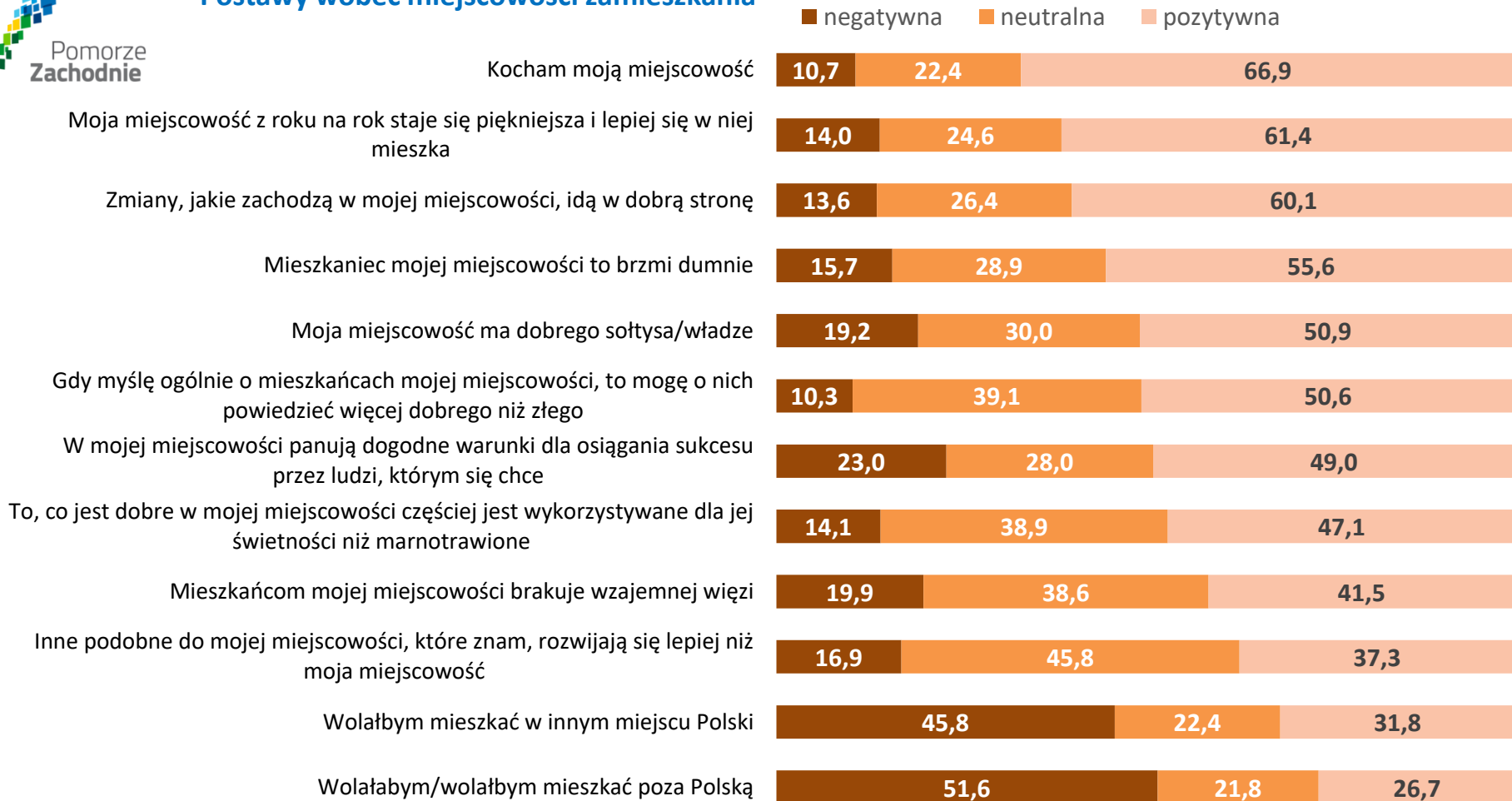
W 2011 roku wskaźnik uczestnictwa respondentów w działaniach na rzecz społeczności lokalnej odnosił się do stwierdzenia „**Udzielam się na rzecz społeczności lokalnej**”.

Zaobserwowano następujące zależności:

1. Osoby identyfikujące się ze *swoją miejscowością* jako jedno z trzech możliwych identyfikacji, w 20,1% potwierdziło w zdecydowanym stopniu taką aktywność;
2. Respondenci, którzy na 10 punktowej skali przywiązania do *swojej miejscowości* wskazali 9-10 punktów, w 26,3% potwierdziło swoją wysoką aktywność na rzecz społeczności lokalnej;
3. Dla 46% badanych *udzielanie się na rzecz społeczności lokalnej* stanowiło bardzo ważną wartość.

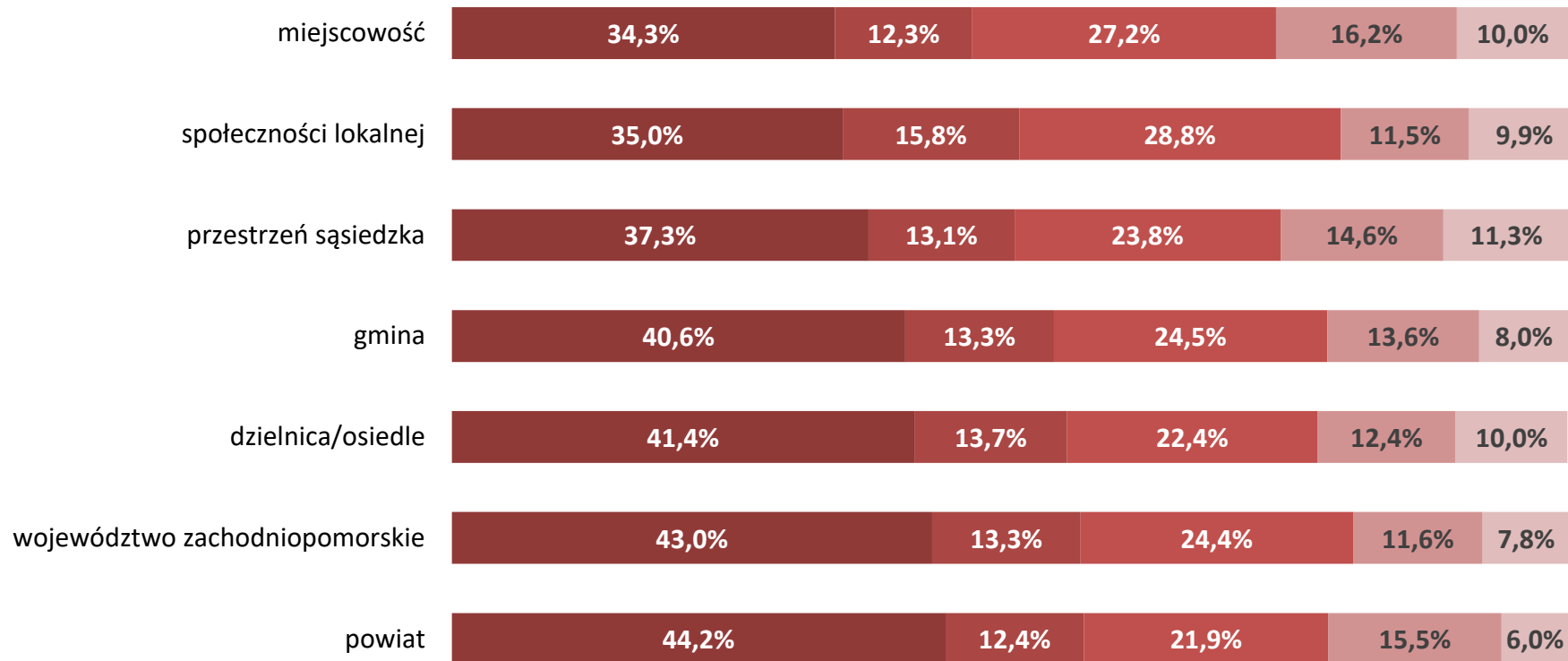

Postawy wobec miejscowości zamieszkania

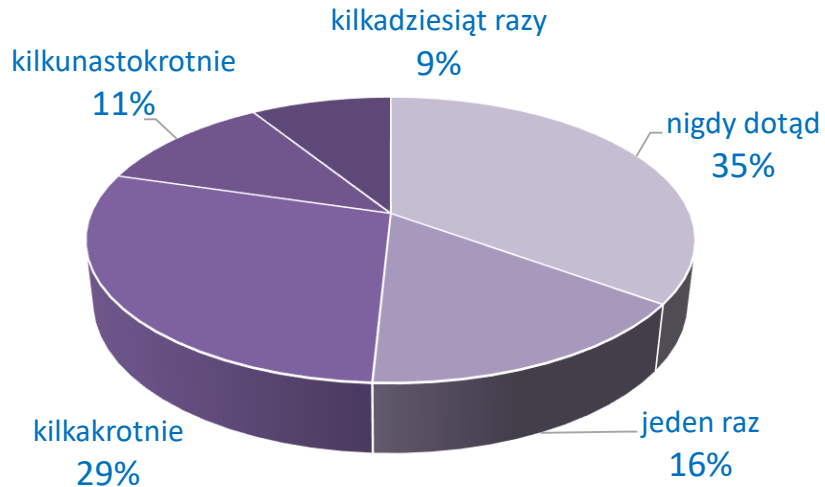
Poziom aktywności społecznej (2026)

■ nigdy dotąd   ■ jeden raz   ■ kilkakrotnie   ■ kilkunastokrotnie   ■ kilkadziesiąt razy

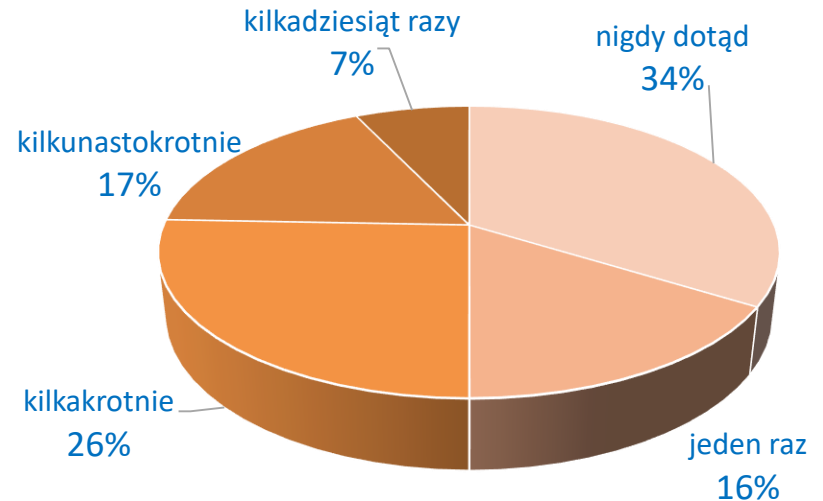

Podjęmowanie aktywności (2026)

Aktywność na rzecz społeczności lokalnej

Uczestnictwo w wydarzeniach w regionie, w których ludzie jednoczyli się by sobie pomóc

Aktywności społeczne – podsumowanie

Na przestrzeni 15 lat (2011-2026) można zaobserwować powolne **przejście od modelu aktywności silnie zakotwiczonego w tradycyjnej, afektywnej tożsamości miejsca** (przywiązaniu do "małej ojczyzny") **w kierunku zaangażowania bardziej sfragmentaryzowanego, doraźnego i sprofilowanego celowo.**

Choć w 2026 roku znaczna część społeczeństwa (ok. 65%) nadal angażuje się w sprawy lokalne i działania pomocowe, to **aktywność ta staje się coraz bardziej wielopoziomowa.** Szczególny **nacisk kładziony jest na najbliższe otoczenie funkcjonalne** (miejscowość, sąsiedztwo, miejsce pracy), przy jednoczesnym dystansowaniu się od makrostruktur (powiat, województwo).

Z perspektywy instytucji regionalnych wskazuje to na palącą potrzebę modyfikacji narzędzi partycypacyjnych – wskazane jest koncentrowanie polityki regionalnej na wzmacnianiu i dofinansowywaniu inicjatyw stricte lokalnych.

Cel IV

Tożsamość kulturowa mieszkańców Pomorza Zachodniego

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Pomorze
Zachodnie

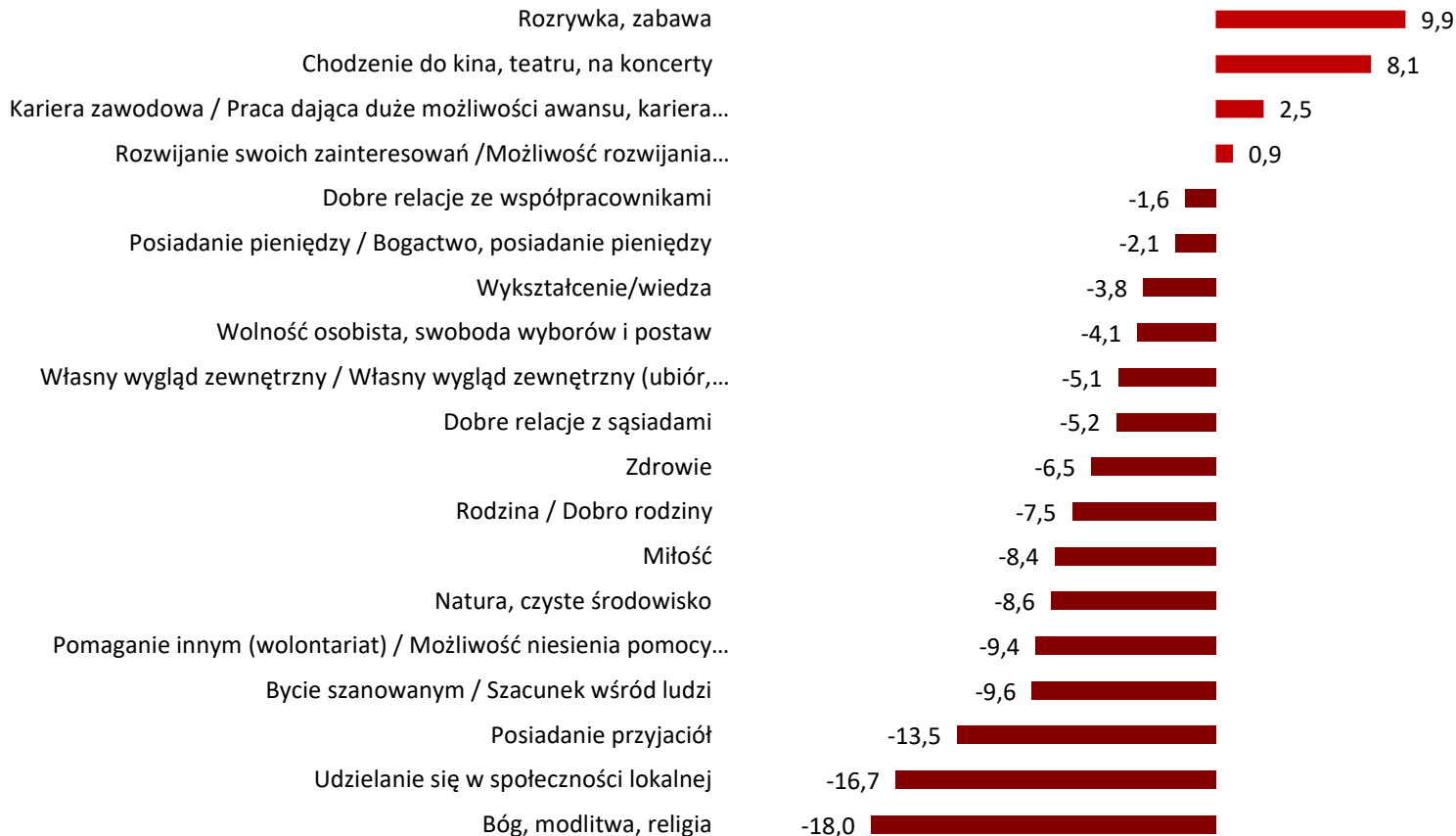
1. Jakie wartości społeczno-kulturowe są dla mieszkańców Województwa Zachodniopomorskiego najważniejsze?
2. Jakie tradycje regionalne mieszkańcy Województwa Zachodniopomorskiego uważają za najważniejsze?
3. Jakie wydarzenia historyczne, mające miejsce na terenie Województwa Zachodniopomorskiego, mieszkańcy uważają za najważniejsze?
4. Z powodu jakich osób i miejsc związanych bezpośrednio z Województwem Zachodniopomorskim uczestnicy badania mogą czuć się dumni?

Najważniejsze wartości w latach 2011 i 2026

Najwyższe wartości 2011	Średnia 2011	Najwyższe wartości 2026	Średnia 2026
Rodzina	9,786	Dobro rodziny	9,102
Zdrowie	9,538	Zdrowie	8,993
Miłość	9,513	Przyjemne spędzanie czasu	8,663
Bycie szanowanym	9,410	Wolność osobista, swoboda wyborów i postaw	8,646
Posiadanie przyjaciół	9,322	Miłość	8,620
Wolność osobista, swoboda wyborów...	9,234	Posiadanie azylu, odskoczni w życiu	8,505
Natura, czyste środowisko	9,133	Możliwość rozwijania zainteresowań	8,472
Wykształcenie/wiedza	8,877	Poczucie, że się jest potrzebnym	8,444
Rozwijanie swoich zainteresowań	8,495	Swoboda w zaspokajaniu pragnień	8,443
Pomaganie innym (wolontariat)	8,479	Niezależność, indywidualizm	8,442
Dobre relacje ze współpracownikami	8,381	Szacunek wśród ludzi	8,380
Dobre relacje z sąsiadami	8,350	Praca zgodna z zainteresowaniami	8,350
Własny wygląd zewnętrzny	8,077	Natura, czyste środowisko	8,289
Kariera zawodowa	7,753	Wykształcenie/wiedza	8,260
Posiadanie pieniędzy	7,655	Życie w zgodzie z ludźmi	8,237
Bóg, modlitwa, religia	7,643	Nie dać się oszukać (politykom itp.)	8,206
Rozrywka, zabawa	7,252	„Święty spokój”	8,150
Udzielanie się w społeczności lokalnej	6,998	Posiadanie przyjaciół	8,131
Chodzenie do kina, teatru, na koncerty	6,356	Walka o swoje racje	8,075

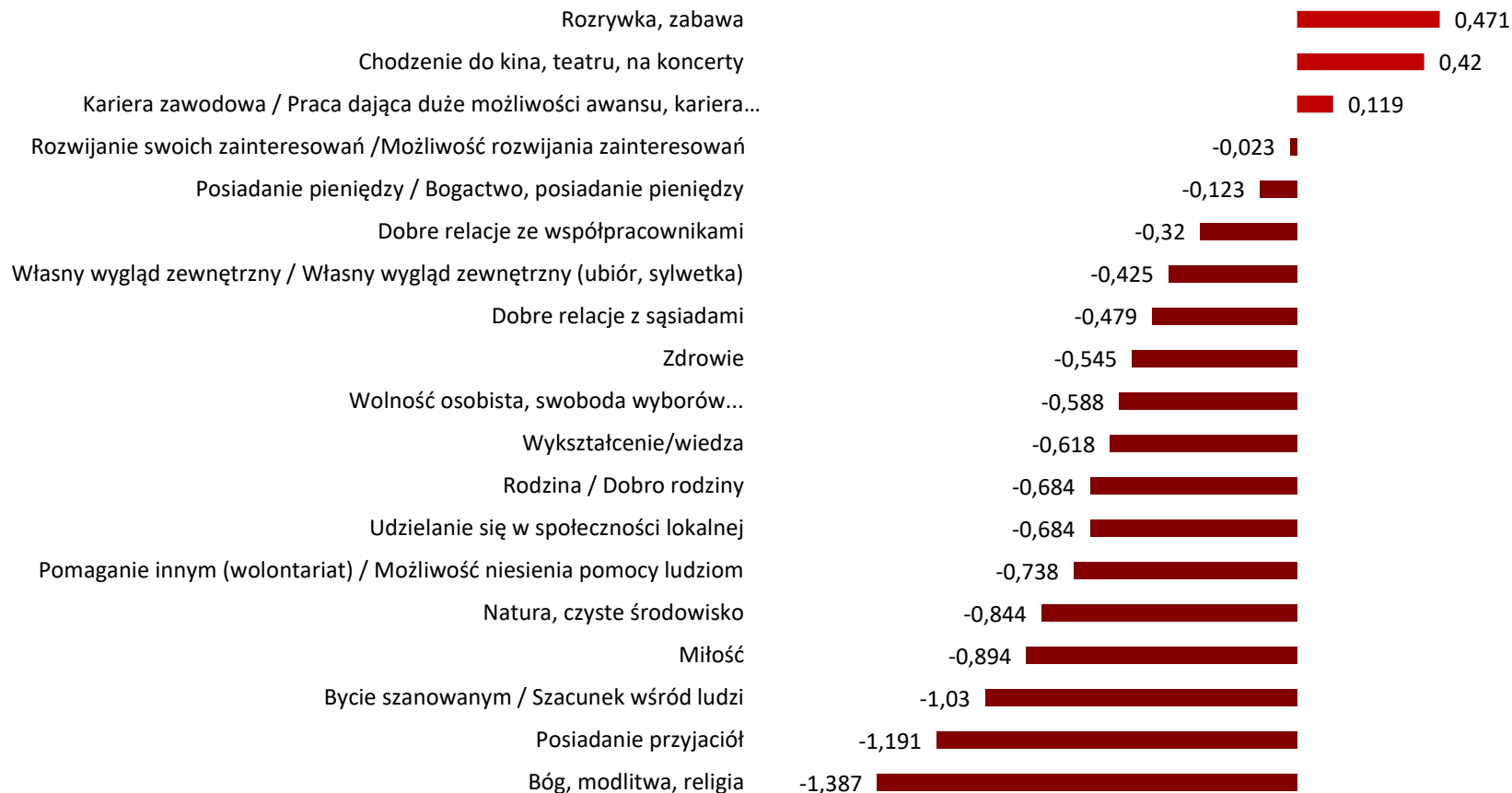
Zestawienie najważniejszych wartości w latach 2011 i 2026

Zmiany udziałów najwyższych (7-10 pkt.) poziomów ważności wartości wyznawanych przez Zachodniopomorzan, w latach: 2011 i 2026

Zestawienie najważniejszych wartości w latach 2011 i 2026

Zmiany poziomów ważności wartości wyznawanych przez Zachodniopomorzan, w latach: 2011 i 2026

Macierz składowych systemu wartości Zachodniopomorzan

	Ładunki składowych (czynnikiowe)					
	Składowe					
	1	2	3	4	5	6
Wartości						
Bezpieczeństwo rodziny	0,812					
Dobro rodziny	0,800					
Trwałość rodziny	0,799					
Zdrowie	0,760					
Więzi emocjonalne między członkami rodziny	0,756					
Bezpieczna sytuacja materialna rodziny	0,722					
Miłość	0,706					
Życie w zgodzie z ludźmi	0,526					
Poczucie, że się jest potrzebnym	0,508					
Udzielanie się w społeczności lokalnej		0,747				
Możliwość niesienia pomocy ludziom		0,628				
Bóg, modlitwa, religia		0,622				
Możliwość szerzenia ważnych społecznych wartości (np. dobra, sprawiedliwości, wiedzy itp.)		0,597				
Poczucie więzi z ludźmi		0,563				
Dobre relacje z sąsiadami		0,538				
Chodzenie do kina, teatru, na koncerty		0,503				
Udzielanie się w społeczności lokalnej		0,747				

1 składowa – orientacja rodzinno-emocjonalna;

2 składowa – orientacja na kapitał społeczno-kulturowy;

Macierz składowych systemu wartości Zachodniopomorzan

	Ładunki składowych (czynnikiowe)					
	Składowe					
	1	2	3	4	5	6
Wartości						
Możliwość samodoskonalenia			0,605			
Walka o swoje racje			0,575			
Swoboda w zaspokajaniu własnych pragnień			0,569			
Wolność osobista, swoboda wyborów i postaw			0,558			
Praca twórcza, z której powstaje coś nowego, oryginalnego			0,556			
Bogactwo, posiadanie pieniędzy				0,753		
Władza, możliwość organizowania pracy sobie i innym				0,647		
Minimum wysiłku przy osiągnięciu celów				0,632		
Własny wygląd zewnętrzny (ubiór, sylwetka)				0,578		
Poczucie, że się jest kimś niezastąpionym w tym, co się robi (kompetencje/fachowość)				0,540		
Praca zgodna z zainteresowaniami					0,757	
Praca dająca duże możliwości awansu, kariera zawodowa					0,630	
Wykształcenie/wiedza					0,567	
Dobre relacje ze współpracownikami					0,554	
Rozrywka, zabawa						0,661
Przyjemne spędzanie czasu						0,525

3 składowa – *orientacja na samorealizację i autonomię;*
4 składowa – *orientacja statusowo-materialna;*

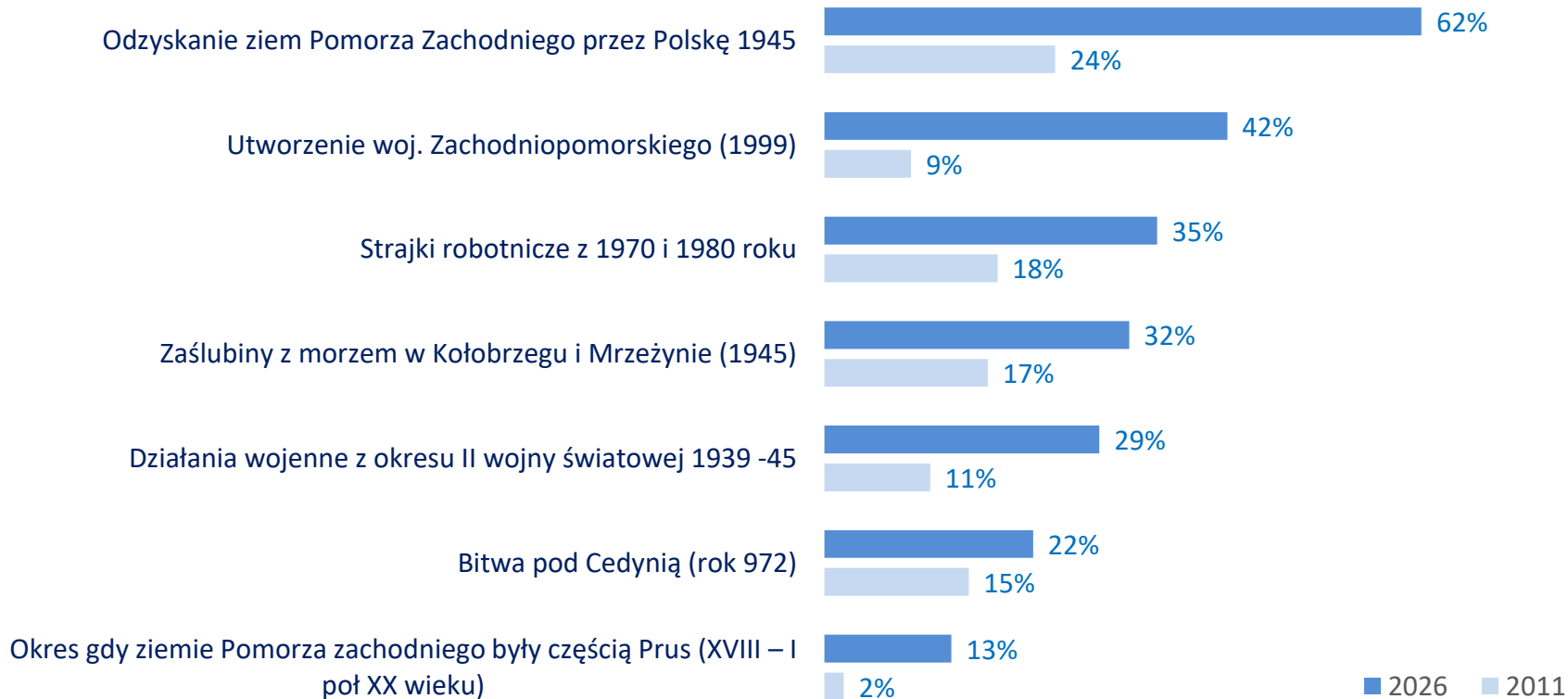
5 składowa – *orientacja na satysfakcję zawodową;*
6 składowa – *orientacja hedonistyczna.*

Tradycje regionalne 2011-2026

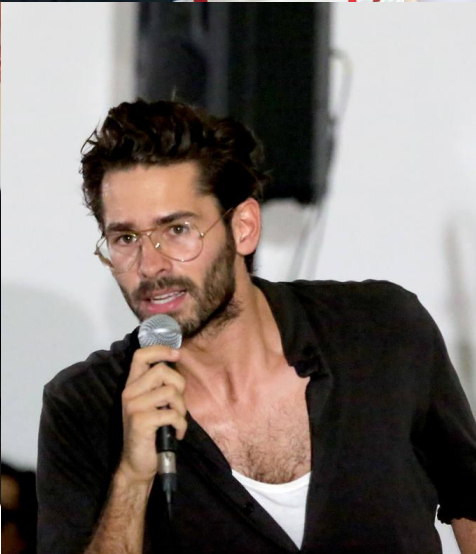
Analiza wyników badań z lat 2011 i 2026 ukazuje postępujący **spadek i tak już niskiej świadomości tradycji regionalnych** wśród mieszkańców Pomorza Zachodniego. W 2011 roku 41,4% respondentów potrafiło wskazać jakąkolwiek tradycję (wymieniając najczęściej „Dni Morza” - 19,3%, oraz „Paprykarz Szczeciński” - 11,3%). W 2026 roku odsetek ten spadł do zaledwie 31,4%.

Zmieniła się również hierarchia wskazań. W 2026 roku na pierwsze miejsca wysunęły się kulinaria: „Paprykarz Szczeciński” (13,2%) oraz „Pasztecik Szczeciński” (9,1%), detronizując wydarzenia takie jak „Dni Morza” (7,1%). Utrzymuje się również, a wręcz nasila, zjawisko utożsamiania tradycji regionalnych z ogólnopolskimi świętami narodowymi lub religijnymi („Dożynki” - 5,9%, „Boże Narodzenie” - 3,4%, „Wielkanoc” - 2,9%).

Najważniejsze wydarzenia historyczne na terenie województwa zachodniopomorskiego w opinii jego mieszkańców

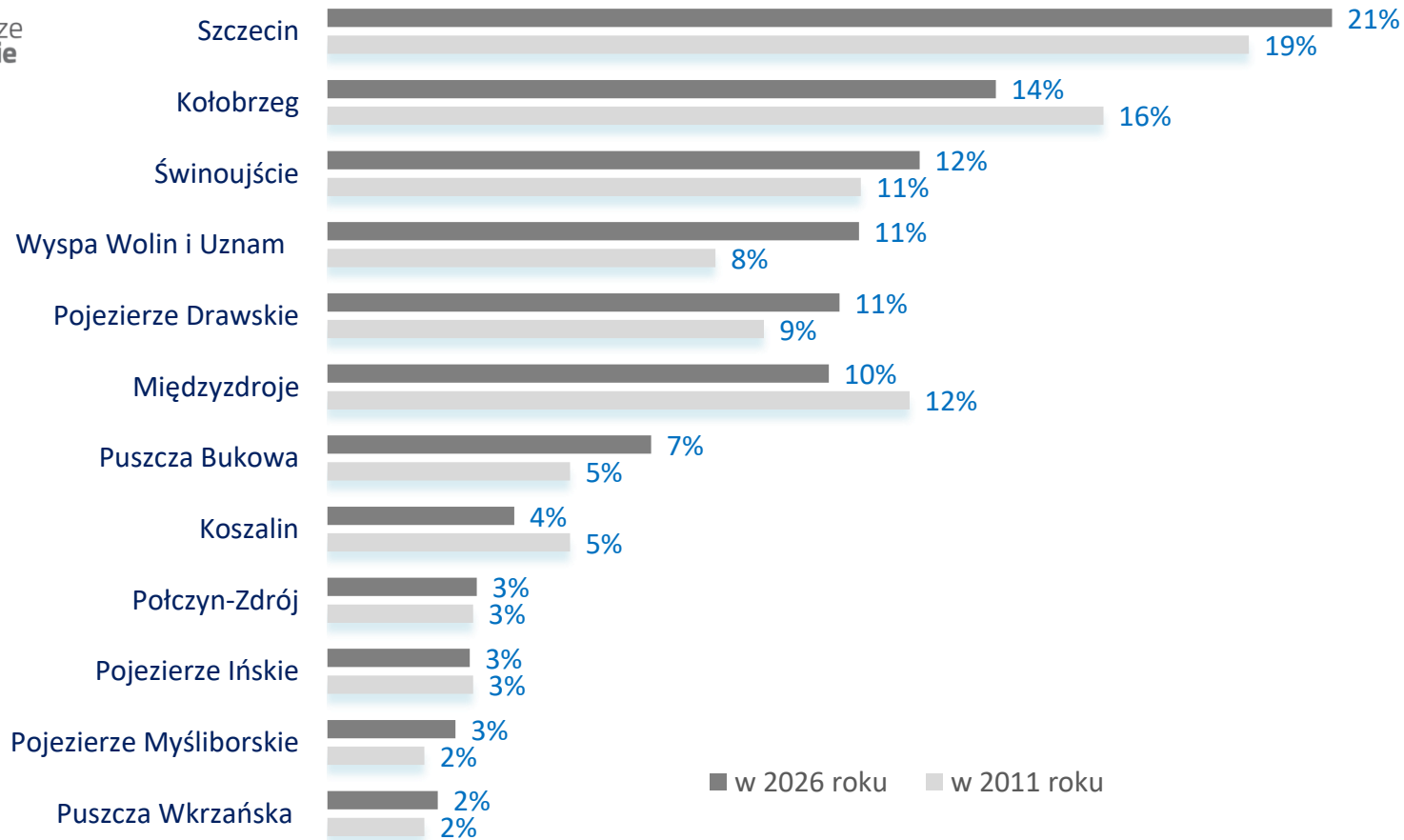
Osoby ważne dla mieszkańców regionu

Osoby ważne dla mieszkańców regionu

	Rok 2011 (najważniejsze wskazania)	Rok 2026 (najważniejsze wskazania)
Kultura, sztuka i rozrywka	Brak reprezentantów w top 10.	Katarzyna Nosowska, Agata Kulesza, Kuba Wojewódzki, Margaret, Cleo, Ewa Minge, Radzymir Dębski
Sport i podróże	Monika Pyrek	Kamil Grosicki, Radosław Majdan, Florian Krygier, Aleksander Doba, Otylia Jędrzejczak, Mateusz Gamrot
Polityka, administracja i działalność społeczna	Piotr Zaremba (lider), Marian Jurczyk, Aleksander Kwaśniewski, Andrzej Lepper, Sebastian Karpiniuk, Mirosław Mikietyński	Aleksander Kwaśniewski, Piotr Krzystek (znaczny spadek znaczenia polityków na rzecz popkultury)
Historia (Postacie sprzed 1945 r.)	Książę Bogusław X	Mieszko I, Bogusław X, Otton z Bambergu, Barnim, Caryca Katarzyna, Johannes Quistorp, Sydonia von Borck
Nauka i edukacja	Aleksander Wolszczan	Janina Szczerska, Aleksander Wolszczan
Religia	Bp. Ignacy Jeż, Bp. Kazimierz Majdański	Brak znaczących wskazań w ścisłej czołówce.

Wizytówki regionu

Wizytówki regionu (wypowiedzi swobodne)

W 2011 roku respondenci myśleli o regionie przez pryzmat mapy administracyjnej i turystycznej (konkretne miasta i pojezierza). W 2026 roku **region postrzegany jest bardziej przez pryzmat „idei” i ogólnych zasobów naturalnych** – jako kraina morza, lasów i jezior. Oznacza to zinternalizowanie przyrody jako kluczowego, spajającego elementu tożsamościowego dla całego województwa, niezależnie od konkretnej lokalizacji.

Zamiast wskazywać ogólnie „Szczecin”, uczestnicy badania w 2026 roku zaczęli precyzować swoje powody do dumy, wskazując konkretne miejsca: Wały Chrobrego (3,4%), Zamek Książąt Pomorskich (1,2%), Filharmonia, Park Kasprowicza czy Bulwary. Świadczy to o rosnącej świadomości architektoniczno-kulturalnej mieszkańców.

Tożsamość kulturowa – podsumowanie

Porównanie danych z 2011 i 2026 roku uwidacznia głęboką **transformację tożsamości mieszkańców** województwa zachodniopomorskiego. Obserwujemy klasyczne **przejście w stronę zindywidualizowanego, płynnego społeczeństwa, w którym tradycyjne struktury społeczne i religijne słabną na rzecz samorealizacji oraz dążenia do komfortu psychicznego.**

Jednocześnie wyraźny kryzys zaufania do instytucji publicznych skutkuje wycofywaniem się jednostek w prywatne „azyle”, w których poszukują one bezpieczeństwa i tytułowego „świętego spokoju”.

Zmiana stosunku do przeszłości

W wielu miejscach województwa zachodniopomorskiego **mieszkańcy nawiązują do niemieckiej przeszłości tych ziem.** Na zdjęciu szyld niemieckiego sklepu kolonialnego sprzed 1945 roku odkryty podczas renowacji elewacji szczecińskiej kamienicy. To wspólnota mieszkaniowa zdecydowała o przywróceniu oryginalnego napisu, który przez całe dekady był zamalowany.

Cel V

Wpływ COVID-19, wojny
w Ukrainie oraz rozwoju nowych
technologii na poczucie
bezpieczeństwa mieszkańców
województwa zachodniopomorskiego

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Pomorze
Zachodnie

Poczucie zagrożenia mieszkańców Pomorza Zachodniego (w 2026 roku)

■ niezgadający się

■ niezdecydowani

■ zgadzający się

Rozwój nowoczesnych technologii (np. sztuczna inteligencja) jest zagrożeniem dla jakości życia mieszkańców województwa

30,0%

39,3%

30,7%

Rozwój nowoczesnych technologii (np. sztuczna inteligencja) powoduje więcej zagrożeń, niż przynosi pożytku w codziennym życiu

24,5%

36,3%

39,2%

Obawiam się eskalacji wojny ukraińsko-rosyjskiej w stronę Polski

20,9%

28,9%

50,2%

Czuję się dobrze zabezpieczona/ny na wypadek eskalacji wojny ukraińsko-rosyjskiej

33,0%

39,5%

27,5%

Mam poważne obawy związane z ponownym wybuchem pandemii wirusa COVID-19

41,7%

29,8%

28,5%

Czuję się dobrze zabezpieczony na wypadek ponownego wystąpienia wirusa COVID-19

12,6%

36,4%

51,0%

Skutki wojny w Ukrainie: wielokulturowość i imigracja na Pomorzu Zachodnim (wypowiedzi swobodne)

- Obywatele Ukrainy (zarówno migracja zarobkowa, jak i uchodźcy wojenni) stanowią w województwie zachodniopomorskim szacunkowo ok. 6-7% populacji, podczas gdy średnia krajowa oscyluje wokół 4,5-5%.
- Obecny napływ ludności ukraińskiej rodzi pytanie: **czy społeczeństwo regionu integruje nową falę migracji na bazie otwartości wywodzącej się z historycznego dziedzictwa, czy też obserwujemy narastanie dystansu etnicznego?**
- Postawa otwartości wobec „innych” została wzmocniona empatią wobec uchodźców napływających do Polski w związku z agresją Rosji na Ukrainę w 2022 roku. Nie mniej jednak, analiza danych wykazuje, że **dystans etniczny i lęk jest bardzo silnie artykułowany. Pojawiają się obawy o koszty, roszczeniowość oraz zagrożenie kulturowe.**

Wyzwania współczesności – podsumowanie

1. Obawy wojenne silniejsze niż pandemiczne

Wojna budzi większy lęk: Strach przed eskalacją wojny w stronę Polski jest wyraźny – łącznie 538 osób (ok. 50%) deklaruje obawy (*raczej tak* i *zdecydowanie tak*), podczas gdy powrotu pandemii COVID-19 obawia się znacznie mniej, bo 305 osób (ok. 28,5%).

Odporność na COVID-19: Mieszkańcy czują się relatywnie dobrze zabezpieczeni przed ponownym wybuchem pandemii – twierdzi tak 546 osób (ponad 51%).

2. Powszechne poczucie braku bezpieczeństwa militarnego

Niskie poczucie ochrony przed wojną. Jedynie 294 respondentów (ok. 27,5%) uważa, że są dobrze zabezpieczeni na wypadek eskalacji konfliktu ukraińsko-rosyjskiego.

Przewaga odpowiedzi negatywnych. 353 osoby (ok. 33%) wprost deklaruje, że *nie czuje się* dobrze zabezpieczonych w tej kwestii.

3. Sceptycyzm i niepewność wobec sztucznej inteligencji (AI)

Wzrost technologii przynosi według badanych więcej strat niż korzyści. Stwierdzenie, że AI generuje więcej zagrożeń w życiu codziennym, popiera 419 osób (ok. 39%), podczas gdy przeciwnego zdania jest 262 respondentów (ok. 24,5%).

Zagrożenie dla jakości życia: Podobny odsetek (328 osób, czyli ok. 31%) uważa technologię za bezpośrednie zagrożenie dla jakości życia w samym województwie zachodniopomorskim.

Cel VI

Znaczenie elementów morskich
(marynizacji) oraz religijności
na poczucie tożsamości mieszkańców
województwa zachodniopomorskiego

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Pomorze
Zachodnie

Znaczenie morza dla mieszkańców województwa

Analiza socjologiczna percepcji morza przez mieszkańców Pomorza Zachodniego została osadzona w klasycznej dla regionu teorii marynizacji, sformułowanej przez profesora Ludwika Janiszewskiego (prekursora polskiej socjologii morskiej).

Janiszewski definiował **marynizację jako proces wpływu czynników morskich (morza i gospodarki morskiej) na życie społeczne, kulturę, strukturę zawodową oraz relacje międzyludzkie.** Był to proces paralelny i równie ważny co urbanizacja czy industrializacja. Pełna, strukturalna marynizacja oznacza przeniknięcie spraw morza do codziennej świadomości, poprzez pracę (stocznie, porty, żegluga), kulturę (szanty, Dni Morza) i edukację.

Analiza obecnych danych frekwencyjnych z 2026 roku stawia pod znakiem zapytania trwanie tego zjawiska w jego pierwotnej, strukturalnej formie.

Najczęstsze skojarzenia z morzem zdaniem mieszkańców regionu w 2026 roku

Kategoria	Liczby wskazań	Udziały
Wypoczynek i rekreacja	796	33,4%
Natura i symbole	781	32,8%
Brak zaangażowania / Uniki (braki odpowiedzi)	293	12,3%
Wolność i stany emocjonalne	244	10,3%
Lokalizacje	126	5,3%
Gospodarka i praca	99	4,2%
Inne	41	1,7%

Interpretacja swobodnych wypowiedzi

Analiza samych wypowiedzi otwartych ukazuje niezwykle „rozrywkowy” sposób percepcji **morza**, a jednocześnie zauważalny dysonans tożsamościowy w większych miastach (Szczecin).

Utrata morskiego zaplecza gospodarczego zredukowała codzienne znaczenie morza dla tysięcy mieszkańców regionu, co jest wyrazistym symptomem demarynizacji. Kobiety częściej niż mężczyźni odżegnują się od skojarzeń, co może sugerować, że dawna gospodarka morska (porty, stocznie, dalekie wyjazdy morskie) była zdominowana przez paradygmat męski, a jej zanik nie został zastąpiony inkluzywną kulturowo „nową” tożsamością morską.

W dominujących kategoriach („Wypoczynek”, „Natura”) **morze widziane jest wyłącznie z perspektywy konsumenta (plażowicza), a nie pracownika, stocznio-wca czy inżyniera morskiego.** Ludwik Janiszewski badał morską tożsamość opartą o ciężką pracę, budującą kulturę i solidarność ludzi morza. Dzisiejsze Pomorze Zachodnie postrzega Bałtyk bardziej jako element globalnej infrastruktury czasu wolnego.

Znaczenie praktyk religijnych dla budowania tożsamości regionalnej

praktykujący

niepraktykujący

Poziom identyfikacji (związania) z województwem zachodniopomorskim

■ niski (1-6) ■ średni (7-8) ■ wysoki (9-10)

Demarynizacja i zmiana percepcji morza

Nastąpiła zasadnicza zmiana w postrzeganiu morza przez mieszkańców regionu.

Konsumpcyjne podejście do morza.

Zmiana paradygmatu tożsamości morskiej a płeć (nastąpiła feminizacja pojęcia morza)

Znaczenie praktyk religijnych dla identyfikacji regionalnej

Wyższa identyfikacja wśród osób praktykujących religijnie.

Powszechnie wysoki poziom ukorzenia.

Niezależnie od podziału na osoby praktykujące i niepraktykujące, obie grupy w zdecydowanej większości wykazują wysoki stopień identyfikacji z regionem. Jest to dowód na udany proces ukorzenia społecznego na dawnych Ziemiach Zachodnich po kilkudziesięciu latach osadnictwa.

Konkluzje końcowe

1. Wysokie **ukorzenie** i silna więź z regionem
2. **Natura jako fundament tożsamości i dumy**
(Zielona Tożsamość)
3. Demarynizacja – **nowa percepcja morza**
4. **Triumf tożsamości pierwotnych i lokalności**
5. **Potrzeba bezpieczeństwa** w dobie polikryzysu

Tożsamość regionalna mieszkańców województwa zachodniopomorskiego z uwzględnieniem zmian strukturalnych

KONTAKT W SPRAWIE BADANIA

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego

e-mail: bad@wzp.pl | tel. 91 42 53 639

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

koordynacja
polityki społecznej
na Pomorzu Zachodnim